

Sygn. akt III CSK 323/13

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Antoni Górski

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Syndyka masy upadłości "W. D." W. W.,
N. W. sp. j. w O.
przy uczestnictwie W. W.
o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej względem
W. W.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 3 grudnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 10 maja 2013 r.,

- 1) uchyla zaskarżone postanowienie i oddala apelację;**
- 2) zasądza od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.300 (jeden tysiąc trzysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Syndyk masy upadłości „W. D.” W. W., N. W. spółki jawnej w O. w dniu 7 lutego 2012 r. wystąpił z wnioskiem o orzeczenie wobec uczestnika postępowania W. W. zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na okres dziesięciu lat.

Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 28 grudnia 2012 r. pozbawił uczestnika prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji oraz stowarzyszeniu na okres trzech lat; oddalił wniosek w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania. Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i wnioski.

W dniu 9 marca 2009 r. uczestnik postępowania złożył wniosek o ogłoszenie upadłości „W. D.” W. W., N. W. spółki jawnej w O. z możliwością zawarcia układu. Sąd Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 16 czerwca 2009 r. wniosek ten uwzględnił, zaś postanowieniem z dnia 19 listopada 2009 r. zmienił to orzeczenie w ten sposób, że ogłosił upadłość z opcją likwidacyjną. Spółka „W. D.” W. W., N. W. stała się niewypłacalna z końcem pierwszego kwartału 2007 r. Uczestnik, jako wspólnik uprawniony do reprezentowania tej spółki, był zobowiązany podejmować wszelkie czynności z należytą starannością i uwzględnieniem oceny jej sytuacji finansowej. Niezgłoszenie przez niego wniosku o ogłoszenie upadłości spółki w terminie dwóch tygodni od powstania stanu jej niewypłacalności było zatem zaniechaniem zawinionym, usprawiedliwiającym - stosownie do art. 373 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.; dalej: „u.p.u.n.”) - zastosowanie orzeczonego zakazu. Określając okres obowiązywania tego zakazu Sąd Rejonowy wskazał na winę umyślną w niezłożeniu w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz stopień obniżenia wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa upadłego i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli.

Sąd Okręgowy w K., na skutek apelacji uczestnika, postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że oddalił wniosek i obciążył wnioskodawcę kosztami postępowania. U podstaw tego rozstrzygnięcia legła ocena, że orzeczenie przez Sąd pierwszej instancji zakazu prowadzenia działalności gospodarczej wobec uczestnika postępowania nastąpiło z naruszeniem art. 377 u.p.u.n. w związku z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 53, poz. 434; dalej: „ustawa nowelizująca”). W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że zakaz ten został orzeczony mimo ustania możliwości jego zastosowania.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., wnioskodawca zarzucił naruszenie:

- art. 377 u.p.u.n. w związku z art. 6 ustawy nowelizującej przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wskutek uznania, że żądanie wniosku nie może zostać uwzględnione z uwagi na to, że przed dniem 2 maja 2009 r. upłynął roczny termin do wszczęcia postępowania w sprawie o orzeczenie zakazu;
- art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez niewyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia oraz art. 371 i art. 372 k.p.c. przez rozpoznanie zarzutu apelacyjnego zgłoszonego dopiero na rozprawie apelacyjnej bez umożliwienia wnioskodawcy ustosunkowania się do niego w terminie dwóch tygodni.

Powołując się na tak ujęte podstawy kasacyjne, wnioskodawca domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie tego orzeczenia i oddalenie apelacji w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania, należy stwierdzić, że podniesione w jej ramach zarzuty nie mogły być uznane za usprawiedliwione.

Naruszenie przepisów postępowania może stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną jedynie wtedy, gdy uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Sporządzenie wadliwego uzasadnienia orzeczenia w zasadzie nie może mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia. Z tego względu przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może zostać skutecznie podniesiony wyjątkowo wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie ma wszystkich koniecznych elementów bądź zawiera braki, które uniemożliwiają przeprowadzenie kontroli kasacyjnej (zob. m.in. wyroki: z dnia 26 listopada 1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000, Nr 5, poz. 100; z dnia 16 stycznia 2006 r., V CK 405/04, nie publ.; z dnia 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, niepubl.; z dnia 21 marca 2007 r., I CSK 458/06, nie publ.). Wbrew odmiennym twierdzeniom skarżącego, uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie jest dotknięte tego rodzaju mankamentami. Sąd Okręgowy wskazał w nim i objaśnił dostatecznie podstawę prawną rozstrzygnięcia. Zarzuty naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. nie stanowią właściwej płaszczyzny do skutecznego podważenia trafności oceny prawnej żądania wniosku.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już wyjaśnione, że ujęcie podstaw kasacyjnych w art. 398 k.p.c. ma charakter abstrakcyjny, dlatego w każdej sprawie muszą być one w sposób właściwy skonkretyzowane. Skuteczne przytoczenie podstawy kasacyjnej wymaga zatem nie tylko wymienienia przepisów, które - w jego ocenie - zostały naruszone, ale również sprecyzowania, na czym to naruszenie polegało oraz jaki mogło mieć wpływ na wynik sprawy (zob. m.in. wyroki: z dnia 18 maja 2012 r., IV CSK 496/11, nie publ.; z dnia 27 stycznia 2010 r., II CSK 352/09, nie publ.). Tymczasem skarżący, wytykając Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 372 i art. 371 k.p.c., nie wskazał zarzutów podniesionych przez uczestnika dopiero w postępowaniu apelacyjnym, z którymi łączył naruszenie wymienionych przepisów; nie przedstawił przy tym żadnej argumentacji usprawiedliwiającej wniosek, że uchybienie wskazanym przepisom mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia. Tak skonstruowany zarzut wymykał się zatem spod kontroli kasacyjnej.

Nie można natomiast odmówić słuszności zarzutowi wypełniającemu podstawę kasacyjną naruszenia prawa materialnego. Ocena tego zarzutu wymaga

przypomnienia regulacji zawartej w art. 377 u.p.u.n. w brzmieniu obowiązującym przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 6 marca 2009 r. i po tej zmianie oraz zasad stosowania tych przepisów w okresie przejściowym, określonych w art. 6 ustawy nowelizującej.

W pierwotnym brzmieniu art. 377 u.p.u.n. wyłączał możliwość orzeczenia zakazu, o którym mowa w art. 373, jeżeli postępowanie w tej sprawie nie zostało wszczęte w terminie roku od umorzenia lub zakończenia postępowania upadłościowego albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13, a gdy nie złożono wniosku o ogłoszenie upadłości, od dnia, w którym dłużnik obowiązany był taki wniosek złożyć. Przepis ten regulował zatem dwie sytuacje: pierwszą - w której wniosek o ogłoszenie upadłości został zgłoszony (skutecznie w sensie formalnym) oraz drugą - gdy wniosku takiego nie zgłoszono. W obu przypadkach obowiązywał roczny termin do wszczęcia postępowania o orzeczenie zakazu, przy czym dla każdego z nich inaczej określono początek biegu tego terminu. Zmiana przytoczonego przepisu, dokonana z dniem 2 maja 2009 r., polegała na wydłużeniu terminu do wszczęcia postępowania przewidzianego w art. 373 u.p.u.n. w drugim ze wskazanych przypadków do trzech lat. W art. 6 ustawy nowelizującej przyjęto, że do postępowań w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe (ust. 1); jeżeli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zaistniały podstawy do ogłoszenia upadłości, do postępowań, o których mowa w ust. 1, wszczętych po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe (ust. 2); jeżeli zaś przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ustała możliwość orzeczenia zakazu, o którym mowa w ust. 1, z powodu upływu rocznego terminu do wszczęcia postępowania, zakazu nie orzeka się (ust. 3).

Z ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia wynika, że postępowanie w sprawie niniejszej zostało wszczęte na podstawie wniosku syndyka złożonego w dniu 7 lutego 2012 r., a więc po nowelizacji art. 377 u.p.u.n. Podstawa do ogłoszenia upadłości spółki „W. D.” W. W., N. W. zaistniała jednak przed tą zmianą (koniec pierwszego kwartału 2007 r. W tej sytuacji - stosownie do

przytoczonego art. 6 ust. 3 ustawy nowelizującej - stwierdzenie wyłączenia możliwości orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej byłoby uprawnione jedynie w razie uznania, że przed dniem 2 maja 2009 r. upłynął roczny termin do wszczęcia w tym przedmiocie postępowania, przewidziany w art. 377 u.p.u.n. w brzmieniu pierwotnym. Wnioskodawca zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki „W. D.” W. W., N. W. w dniu 9 marca 2009 r. i wniosek ten został uwzględniony. Z ustaleń Sądu Okręgowego nie wynika przy tym, że postępowanie upadłościowe zostało umorzone lub ukończone. Okoliczności te sprzeciwiają się uznaniu, że przed dniem 2 maja 2009 r. ustała możliwość orzeczenia wobec uczestnika zakazu określonego w art. 373 u.p.u.n. Należy podkreślić, że złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości przez osobę do tego zobowiązana z opóźnieniem ma - w razie uwzględnienia tego wniosku - jedynie taki skutek, że termin do złożenia wniosku o orzeczenie prawa zakazu prowadzenia działalności gospodarczej biegnie od dnia zakończenia postępowania upadłościowego w sposób wskazany w art. 377 u.p.u.n. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 listopada 2006 r. I CSK 218/06, nie publ., z dnia 17 stycznia 2007 r., II CSK 330/06, OSN 2008, nr 12, s. 45 i z dnia 5 marca 2009 r., III CSK 297/08, nie pub.).

Sąd Okręgowy, wychodząc z odmiennych - błędnych - założeń naruszył wskazane przez skarżącego przepisy prawa materialnego, co usprawiedliwiało wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy (art. 398¹⁶ k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.